

Σειρά ποντιακῶν λαογραφικῶν ἐμπομπῶν τοῦ Συλλόγου "Ἑᾶρος Ποντίων"
ἀπὸ τὸν ραδ.σταθ. "αἰεδονίας Ε.Ι.Ρ.

Ἑμπομπή 32α 9-5-1970

..... Σ Η Η Α
.....

Ποντιακοὶ ἀντίλαλοι.—Λαογραφικὴ ἐμπομπὴ τοῦ Συλλόγου "Ἑᾶρος Πον-
τίων".—Κείμενο καὶ ἐπιμέλεια Στάθη Εὐσταθιάδου.—

..... σέ μακρόσυρτο ἦχο, μουδοῦνια κλπ.

* Ἀντίλαλοι... ἀναμνήσεις..... νοσταλγίες... καημοὶ ...

..... σέ γοργό ρυθμό, ἠρωτικό
.....

* Ἀθάνατοι ποντιακοὶ θρύλοι καὶ παραδόσεις

..... τὸ σῆμα σβήνει
.....

Ο.— Στὸν ποντιακὸ ἑλληνισμό τῆς ἐπαρχίας Καγισμάν τοῦ νομοῦ Κάρς
εἶναι ἀφιερωμένη ἡ σημερινή μας ἐμπομπή.

..... ΛΥΡΑ ΣΤΑΜΑΤᾶ
.....

Καὶ στὴ γῇ τοῦ Καυκάσου ὁ ποντιακὸς ἑλληνισμός ἔθεσε τὴ σφραγι-
δα του. Ἀπὸ ἐκεῖ, ὁ ἑλληνικὸς θρύλος γιὰ τὸν Προμηθεὶα πεσώτη ἐπρόβα-
λε σὰν ὑπέρτατη ἀνάγκη τῆς ζωῆς. Αἰώνιο μήνυμα οἱ ἀναστεναγμοὶ τοῦ
τραγικοῦ Δεσώτη. Καὶ εἶναι τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος ὁ Προμηθεὺς, ποὺ δοκιμά-
στηκε τόσο σιληρά, γιὰ νὰ δώσῃ τὸ φῶς τῆς ζωῆς στὴν οἰκουμένη.

Πέρα ἀπὸ τοὺς θρύλους, στέκει ἡ ἱστορία. Στὶς νοτιοδυτικὲς περιο-
χὰς τοῦ Καυκάσου τοποθετεῖται ἡ ἀρχαία Κολχίδα. Στὸν ἴδιο χῶρο ὁ νο-
μός Κάρς, ὅπου μετακινήθηκαν "Ἕλληνες ἀπὸ τὸν Πόντο καὶ στὸ δεῦτερο
ἡμισιο τοῦ περασμένου αἰῶνα.

Δέχθηκε φοβερά πλήγματα ὁ ποντιακὸς ἑλληνισμός τῆς περιοχῆς
Κάρς ἀπὸ τοὺς ἀλλεπάλληλους ρωσοτουρκικοὺς πολέμους τοῦ 19ου αἰῶνα.
"Ὅμως, δέν λύγισε. Ἡ πίστη στὶς παραδόσεις παρέμεινε ἀκλόνητη ὡς τὴν
ᾠρα τοῦ ξερριζωμοῦ.

..... ἡ λύρα σταματᾷ
.....

* Ἡ ἐπαρχία Καγισμάν ἦταν μιὰ ἀπὸ τρεῖς ἐξ ἐπαρχιῶν τοῦ νομοῦ Κάρς.
Κατοικοῦσαν ἐκεῖ περὶ τοὺς 20.000 "Ἕλληνες, προερχόμενοι ἀπὸ διάφορες
περιοχὰς τοῦ Πόντου.

Τὰ χωριά τοῦ Καγισμάν, ὅπου κατοικοῦσαν Πόντιοι, 20 συνολικά, εἶ-
ναι τὰ ἑξῆς:

Άνω-Τσαπλί, Κάτω-Τσαπλί, Γιαλαγούτσαμ, Κιατσιβέν, Όρτάκιοϋ, Τσιλα-
χανά, Χασνετέρ, Γαρά-Γουρούτ, Μένσιτλι, Γουζούλ, Χάντερς, Μουζιγιέρτ,
Άπουλπάτ, Καρά-ουργάν, Γενλίιοϋ, Σουλπασάν, Κέρογλη, Πασλί, Άνω του
Τσερμί και Κάτω Τσερμί.

Στήν έπαρχία Καγισμάν του νομού Κάρς οι ποντιακές παράδοσεις
διατηρήθηκαν ανέσρατες ως τό τέλος.

... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Ή περιοχή Καγισμάν όρεινή κατά βάσιν. Ή κτηνοτροφία ήταν ή
κυρία άπασχόληση τών κατοίκων. Τό κλέμα βαρύ, όμως όγιεινό. Οι κάτοικοι
ήσυχολούντο και μέ τίς τέχνες και τό έμπόριο. Άγαπούσαν μέ πάθος τ ά
έλληνικά γράμματα. Ίδρυσαν δεκάδες έλληνικών σχολείων και ιερών ναών.
Ίσραείς και δάσκαλοι έπιτελούσαν έργο αυτόχρονα έθνικό.

... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Στήν έπαρχία Καγισμάν του νομού Κάρς άναδείχθηκαν πολλοί έπι-
στήμονες λόγω τών θετικών έπιστημών. Οι Έλληνες αυτοί προσέφεραν
πολύτιμες ύπηρεσίες στόν τόπο τους. Πολλοί έπίσης έγιναν αξιωματικοί
του τσαρικού στρατού, οι όποιοι μετά τήν επανάσταση τών μπολσεβίκων
του 1917 αυτόαποστρατεύθηκαν, για νά τεθούν επί κεφαλής τών ενόπλων
ομάδων, που συγκρότησαν οι Πόντιοι της περιοχής Κάρς, για νά άντιστα-
θούν κατά τών άλλοφύλων, οι όποιοι άπειλούσαν τόν έλληνικό πληθυσμό
μέ όλοκληρωτική εξόντωση.

Πρέπει νά σημειώσωμεν, ότι στην έπαρχία Καγισμάν, όπως και σε
όλες τίς έπαρχίες του Κάρς, υπήρχαν πολλοί δημοδιδάσκαλοι, άπόφοιτοι
του Φροντιστηρίου Τραπεζούντος, οι όποιοι είχαν πλήρη συνείδηση της
έθνικης των άποστολής.

... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Οι γιορτές και τά πανηγύρια στην έπαρχία Καγισμάν του Κάρς
είχαν χρώμα έλληνικό. Τήν ζωή έρρόθμιζαν και νέες άγγραφες μέ άνθρωπι-
στικό περιεχόμενο. Στους γάμους και τίς διασκέδασεις τά ποντιακά ήθη
και έθιμα, οι χοροί και τά τραγούδια, έδιναν τήν πιο ζωντανή έκφραση
της λαϊκής ψυχής. Ήταν μία υπερήφανη διαβεβαίωση κάθε φορά, ότι ή φυ-

χή του ποντιακού λαού δεν υποδουλώνεται.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Οι Πόντιοι της επαρχίας Καγισμάν, όπως και όλων των επαρχιών του Κάρς, ζούσαν κάτω από τη ρωσική επιρράτεια μέχρι το 1920-22, όπου και ξεριζώθηκαν από τις εστίες τους. Δεν ξεχνοῦσαν ποτέ, ότι με τους Πόντιους διαφόρων περιοχών του Πόντου, οι οποίοι ζούσαν κάτω από την επιρράτεια του οθωμανικού κράτους, είχαν στενοὺς συγγενικοὺς δεσμούς. Είχαν τις ίδιες εθνικές και θρησκευτικές παραδόσεις.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Στην επαρχία Καγισμάν του Κάρς το πρώτο λαϊκό ὄργανο ήταν η λύρα. Ύπῃρχαν ὅμως και άλλα λαϊκά ὄργανα, όπως το κλαρίνο, ὁ ζουρνάς, ὁ γαγγέζον, ὁ σκός δηλαδή κ.λ.π. Από τις διάφορες γεωργιανές φυλές πήραν πολύ ὀλίγα, ἐνῶ ἔδωσαν σ' αὐτὲς ἔξω πάρα πολλά. Τοῦτο γίνεται φανερό στον τομέα ἰδίως τῆς λαϊκῆς μουσικῆς. Σχετική ἀπόδειξη ἀποτελεῖ ὁ σκός, ποὺ ἀκολουθεῖ.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Ἀγαπητοὶ ἀκροαταί, ὁ Σύλλογος "Θάρος Ποντίων" ἀφιέρωσε τῇ σημερινῇ του ἐκπομπῇ στὴν ἐπαρχία Καγισμάν τοῦ Νομοῦ Κάρς, ὅπου κατοικοῦσαν Ἕλληνες, προσερχόμενοι ἀπὸ διάφορες περιοχές τοῦ Πόντου.

Κοντὰ σας και πάλι τὴν ἐρχόμενη ἐβδομάδα τὴν ἴδια μέρα και ὥρα

. Σ Η Μ Α

... σὲ μακρόσυρτο ἦχο, κουδούνια κλπ. και ἀκολουθῶς κανονικὸ σῆμα...

Μετεδόθη ἡ λαογραφικὴ ἐκπομπή "Ποντιακοὶ ἀντίλαλοι" τοῦ Συλλόγου "Θάρος Ποντίων". Ἐκείμενο και ἐπιμέλεια Στάθη Εὐσταθιάδη.-

. τὸ σῆμα σβήνει

. ἡ λύρα σταματᾷ

Ἡ ἐπαρχία Καγισμάν ἦταν μιὰ ἀπὸ τὶς ἐξ επαρχίας τοῦ νομοῦ Κάρς κατοικοῦσαν ἀπὸ τοὺς 20,000 Ἕλληνες, προσερχόμενοι ἀπὸ διάφορες περιοχές τοῦ Πόντου.

Μὲ χωρὶς τοῦ Καγισμάν, ὅπου κατοικοῦσαν Πόντιοι, 20 συνολικῶς εἶναι καὶ ἔξω: